

Original article

A Comparison of Anger among Elementary Teachers in Kermanshah and Sanandaj, Iran

Fayegh Yousefi¹, Parvaneh Taymoori², Namamali Azadi³, Bita Khasi^{4*}

1. Assistant Professor, Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran
2. Professor, Department of Health, Faculty of Health, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran
3. Assistant Professor, Department of Biostatistics and Epidemiology, Faculty of Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
4. MSc in Health Education, Student Research Committee, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

Corresponding Author: Bita Khasi, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran

Email: bitakhasi@gmail.com

Received: 9 October 2016

Revised: 16 January 2017

Accepted: 24 January 2017

ABSTRACT

Background & Objectives: Anger is one of the most important intrinsic human emotions, which is a common reaction to frustration and misbehaviors. Although this excitement is very important, it will lead to serious individual and social problems if it is not controlled appropriately. Regarding this, the present study aimed to compare the anger expression among the elementary teachers in two cities of Iran, namely Kermanshah and Sanandaj.

Materials & Methods: This descriptive analytical study was conducted on 568 teachers, i.e., 285 and 283 cases in Kermanshah and Sanandaj, respectively, who were selected using the random sampling method. The data were collected using the Spielberger's State-Trait Anger Expression Inventory 2. The data analysis was performed using the descriptive statistics, correlation, and ANOVA through the SPSS version 18 and R software.

Results: According to the results of the study, the means of anger among the teachers in Kermanshah were 15.74 ± 3.35 and 15.69 ± 3.32 for boy and girl schools, respectively, which were higher than the means observed among the teachers in Sanandaj (i.e., 14.06 ± 3.03 and 15.06 ± 3.35 , respectively). The multivariate analysis showed that the age and educational level of the teachers in Kermanshah and the student gender and work experience of the teachers in Sanandaj had a significant relationship with anger ($P < 0.01$).

Conclusion: As the findings indicated, the teachers in Kermanshah had higher level of anger, compared to their counterparts in Sanandaj. Moreover, the mean anger is higher among the teachers in these two cities than other people in society. Regarding this, the policymakers should give special attention to this issue.

Keywords: Anger, Kermanshah and Sanandaj cities, Primary school teachers

► **Citation:** Yousefi F, Taymoori P, Azadi N, Khasi B. A Comparison of Anger among Elementary Teachers in Kermanshah and Sanandaj, Iran. *Tabari J Prev Med.* Winter 2016; 2(4): 59-68.

بررسی و مقایسه خشم معلمان مدارس ابتدایی در دو شهر کرمانشاه و سنندج

فایق یوسفی^۱، پروانه تیموری^۲، نامعلی آزادی^۲، بیتا خاصی^۴

چکیده

سابقه و هدف: خشم، یکی از هیجانات مهم و ذاتی انسان بوده و واکنشی شایع نسبت به ناکامی و بدرفتاری می‌باشد. با وجودی که، این هیجان اهمیت به‌سزایی دارد؛ اما اگر به‌صورت نابه‌جا بروز پیدا کند، باعث ایجاد مشکلات فردی- اجتماعی می‌شود. در این ارتباط، پژوهش حاضر با هدف مقایسه بروز خشم بیرونی معلمان ابتدایی شهرهای کرمانشاه و سنندج صورت گرفت. **مواد و روش‌ها:** پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی- تحلیلی می‌باشد که جهت انجام آن، ۵۶۸ نفر (معلمان شهرهای کرمانشاه و سنندج به‌ترتیب ۲۸۵ و ۲۸۳ نفر) با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. در ادامه، داده‌ها با استفاده از پرسشنامه خشم صفت- حالت اسپیلبرگر ۲ (State-Trait Anger Expression Inventory-2: STAXI-2) جمع‌آوری شدند و به‌وسیله نرم‌افزار SPSS 18 (آمار توصیفی و CORRELATION و ANOVA) تجزیه و تحلیل گردیدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که میانگین خشم بیرونی معلمان مدارس کرمانشاه به تفکیک مدارس پسرانه و دخترانه به‌ترتیب $15/74 \pm 3/35$ و $15/69 \pm 3/32$ است که بالاتر از میانگین خشم بیرونی معلمان مدارس سنندج که به‌ترتیب $14/06 \pm 3/03$ و $15/06 \pm 3/35$ به‌دست آمده است، می‌باشد. در این ارتباط، تحلیل چندمتغیره نشان داد که سن و مقطع تحصیلی معلمان شهر کرمانشاه و جنسیت مدرسه و سابقه خدمت در شهر سنندج، ارتباط معناداری با بروز خشم دارد ($P < 0/01$). **نتیجه‌گیری:** با توجه به بالا بودن خشم معلمان شهر کرمانشاه نسبت به شهر سنندج و نیز بالا بودن میانگین خشم نسبت به اکثر اقشار جامعه، لازم است که این موضوع مورد توجه ویژه سیاست‌گذاران قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: خشم بیرونی، کرمانشاه و سنندج، مدارس ابتدایی، معلمان

۱. استادیار گروه روان‌پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران
۲. استاد گروه بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران
۳. استادیار گروه آمار حیاتی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
۴. کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، عضو کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران

نویسنده مسئول: بیتا خاصی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران

پست الکترونیک:

bitakhasi@gmail.com

دریافت: ۱۳۹۵/۷/۱۸

اصلاحیه: ۱۳۹۵/۱۰/۲۷

ویراستاری: ۱۳۹۵/۱۱/۵

◀ **استاد:** یوسفی، فایق؛ تیموری، پروانه؛ آزادی، نامعلی؛ خاصی، بیتا. بررسی و مقایسه خشم معلمان مدارس ابتدایی در دو شهر کرمانشاه و سنندج. مجله طب پیشگیری طبری، زمستان ۱۳۹۵؛ ۲(۴): ۵۹-۶۸.

جهان همواره با تحولات عظیم و پی‌درپی روبه‌رو است؛ تحولاتی که نیازمندی‌های جدیدی را می‌آفرینند. این نیازها از یک سو به رفاه بیشتر جوامع کمک می‌کند و از سوی دیگر، بر مشکلات آن‌ها می‌افزاید (۱). معلمان اساسی‌ترین نقش را در جریان یادگیری و پرورش دانش‌آموزان بر عهده دارند و رفتار آن‌ها بر اندیشه، رفتار و احساس دانش‌آموزان پسر و دختر تأثیر می‌گذارد (۲،۳). معلمان با انتقال ارزش‌های اساسی به دانش‌آموزان، تأثیر قابل‌ملاحظه‌ای در رشد و تحول آن‌ها دارند (۴).

هیجانان، پدیده‌هایی ذهنی، زیستی، هدفمند و اجتماعی هستند که به‌صورت فطری در افراد مختلف بروز می‌کنند (۵،۶). خشم یکی از هیجانان پیچیده‌ای است که نقش مهم و مؤثری در زندگی تمام افراد دارد (۷،۸). از نظر تکاملی، خشم از هیجانان شایع و واکنشی متداول نسبت به ناکامی و بدرفتاری می‌باشد؛ با این حال، تمام افراد در طول عمر خود با موقعیت‌های خشم‌برانگیز روبه‌رو می‌شوند. ایراد خشم در این است که اگرچه بخشی از زندگی می‌باشد؛ اما انسان را از رسیدن به اهداف خود باز می‌دارد. دلیل اینکه افراد در مورد خشم دچار تعارض می‌شوند، این نکته است که از یک سو خشم، پاسخ طبیعی انسان می‌باشد و از سوی دیگر، می‌تواند روابط بین فردی را مختل سازد و انسان را از رسیدن به اهداف خود باز دارد (۹). قابل‌توجه است که برون‌ریزی خشم باعث تخریب افراد و اشیا اطراف می‌شود (۱۰). نتایج پژوهشی که در این ارتباط انجام شده است، نشان از آمار ۵۵/۷۱ درصدی واکنش خشمگینانه مربیان پیش‌دبستانی شهر تهران دارد (۱۱).

مطالعات نشان داده‌اند که خشم از جنبه‌های متفاوتی قابل‌توصیف می‌باشد و ممکن است از عوامل مختلفی تأثیر بپذیرد (۱۲). علاوه‌براین، خشم می‌تواند با ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی مرتبط باشد (۱۳). شکست و موقعیت‌های استرس‌زا نیز منجر به بروز خشم و پرخاشگری می‌شود (۱۴،۱۵). درک راه‌های ارتباطی حالت‌های هیجانان، این

احتمال را مطرح می‌کند که صفات شخصیتی مرتبط با حالات خلقی، پیش‌بینی‌کننده سودمند پردازش انتخابی اطلاعات هیجانان هستند (۱۶-۱۸).

علاوه‌براین، خشم به‌عنوان یک عامل هیجانان، به‌وسیله آموزش و یادگیری، قابل‌کنترل می‌باشد (۱۹،۲۰). پژوهش‌های زیادی خشم را در ابعاد مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند؛ از جمله ارتباط بین سیستم‌های مغزی/ رفتاری (۲۱)، مکانیسم‌های دفاعی (۲۲)، افزایش خطر بیماری‌های قلبی و عروقی در رویارویی با خشم (۲۳) و ارتباط شیوه‌های ابراز و مهار خشم با اختلالات قلبی و عروقی، سرگیجه، اختلالات تنفسی و گوارشی، افزایش زودباوری، تلقین‌پذیری و کاهش کنترل اراده (۲۴).

در پژوهشی، تأثیر آموزش مدیریت خشم و حل مسأله بر سلامت روان و سبک‌های تربیتی مربیان پیش‌دبستانی بررسی گردید. نتایج نشان داد که آموزش باعث کاهش پرخاشگری، افسردگی، اضطراب و استرس آن‌ها شده است (۲۵).

فعالیت در مدرسه، بخش عظیمی از زندگی انسان‌ها را تشکیل می‌دهد (۲۶). وظایف و مسئولیت‌های سنگین منزلت مهم معلمان در نظام آموزش و پرورش پیچیدگی‌هایی دارد (۲). معلمان، هر روزه با هیجانان گوناگونی مواجهه هستند و این هیجانان بر نحوه آموزش و ارتباط با دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد (۲۷). یکی از اهداف بسیار مهم، پرورش و تربیت نسلی مؤمن و آگاه است که رسیدن به این هدف، در گرو دین‌داری و تعهد معلمان می‌باشد. در تعالیم اسلامی برای اینکه شخص بتواند به شایستگی ارشاد و اصلاح برسد، باید پیش از هر چیز، خود را اصلاح کند و هرگونه کوتاهی در نیت و اعمال شخص می‌تواند آموزش او را بی‌اثر سازد. علاوه‌براین، سلامت افراد جامعه بسیار مهم می‌باشد و در این میان، سلامت روان معلمان با توجه به ارتباط نزدیک آن‌ها با دانش‌آموزان که افراد مهم و آینده‌ساز جامعه می‌باشند، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (۲۸). برنامه‌های ضمن خدمت معلمان در تمام ایران، تحت نظر آموزش و پرورش بوده و در تمام شهرها یکسان می‌باشد. با توجه

به اینکه خشم به دو خرده‌مقیاس خشم بیرونی و درونی تقسیم می‌شود، هرکدام از آنها می‌توانند بر بروز خشم تأثیر بگذارند. مطالعات نشان داده‌اند که برون‌ریزی خشم منجر به تخریب افراد و اشیا می‌گردد (۱۷). با توجه به اهمیت خشم بیرونی، پژوهش حاضر با هدف سنجش بروز خشم بیرونی معلمان ابتدایی و مقایسه آن بین دو شهر کرمانشاه و سنندج انجام شد.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی-تحلیلی می‌باشد. حجم نمونه در این پژوهش معادل ۵۶۸ معلم بود که به ترتیب ۲۸۵ نفر از معلمان مدارس شهر کرمانشاه و ۲۸۳ نفر از معلمان مدارس شهر سنندج انتخاب شدند. اطلاعات مورد نیاز نیز به وسیله پرسشنامه خشم صفت-حالت اسپیلبرگر ۲ (State-Trait Anger Expression Inventory-2: STAXI-2) جمع‌آوری گردید. سازنده این پرسشنامه، Charles Donald Spielberger می‌باشد که سال‌های متمادی بر روی این پرسشنامه تحقیق و پژوهش کرده و آن را بارها ویرایش نموده است. با توجه به اینکه پرسشنامه مورد ذکر، در پژوهش‌های دیگر نیز به کار رفته و روایی و پایایی آن در ایران مورد تأیید قرار گرفته است (آلفای کرونباخ آن معادل ۰/۷۳ می‌باشد) (۲۹،۳۰)، مجوز انجام پروژه توسط نامه‌ای کتبی از سازمان آموزش و پرورش کل دو شهر کرمانشاه و سنندج کسب گردید و سپس، با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی، حجم نمونه انتخاب شد. این شیوه نمونه‌گیری در مقایسه با شیوه‌های دیگر، دقت بیشتری دارد؛ زیرا در این شیوه، احتمال آنکه افراد طبقه‌ای از جامعه حضور نداشته باشند، به صورت تقریبی معادل صفر است. شیوه انتخاب معلمان نیز بدین صورت بود، هر فرد که تمایلی به همکاری نداشت، از پژوهش کنار گذاشته شد و تمام همکاری‌ها به صورت رضایتی صورت گرفت. علاوه بر این، حجم نمونه با استفاده از فرمول $m_{opt} = \sqrt{\frac{1-\rho}{\rho} \times \frac{c_1}{c_2}}$ به دست آمد که در آن، ρ ضریب همبستگی بین خوشه‌های (intracluster)

(correlation coefficient) و c_1 هزینه مراجعه به هریک از مدارس بود. c_2 نیز به عنوان هزینه تکمیل پرسشنامه برای هر فرد شرکت‌کننده در نظر گرفته شد. شایان ذکر است که سؤالات پرسشنامه به صورت چهارگزینه‌ای با پاسخ‌های هرگز، گاهی، اغلب و همیشه بود که هر سؤال بین ۱-۴ نمره را به خود اختصاص می‌داد. رنج نمره نیز بین ۳۲-۸ در نظر گرفته شد. همچنین، به منظور تحلیل داده‌های آماری از نرم‌افزارهای SPSS18 (آمار توصیفی و CORRELATION) و R (ANOVA) استفاده گردید.

نتایج

نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد که شرایط معلمان شهرهای کرمانشاه و سنندج به تفکیک پایه تدریس به شرح زیر است: ۴۶، ۴۷ نفر معلم پایه اول؛ ۴۸، ۴۸ نفر معلم پایه دوم؛ ۳۸، ۳۲ نفر معلم پایه سوم؛ ۴۶، ۴۴ نفر معلم پایه چهارم؛ ۴۷، ۳۶ نفر معلم پایه پنجم؛ ۳۴، ۳۸ نفر معلم پایه ششم؛ ۲۶، ۳۸ نفر معلم ترکیبی (معلمان ورزش و پرورشی و مربی بهداشت). همچنین، میانگین سنی آنها به ترتیب $42/18 \pm 6/46$ و $41/90 \pm 22/69$ سال (مدارس پسرانه و دخترانه به ترتیب $40/46 \pm 8/90$ و $43/27 \pm 5/65$) و (مدارس پسرانه و دخترانه به ترتیب $43/96 \pm 31/45$ و $39/92 \pm 7/27$) بوده و دارای سابقه خدمت $19/01 \pm 8/22$ و $19/14 \pm 7/71$ سال می‌باشند.

علاوه بر این، یافته‌ها بیانگر این هستند که معلمان متأهل به تعداد ۲۵۲ (۸۸/۴۲ درصد) و ۲۳۳ (۸۲/۳۳ درصد) نفر در هر دو شهر کرمانشاه و سنندج، بالاترین تعداد را به خود اختصاص داده‌اند که در این میان، بیشترین تعداد معلمان در هر دو شهر به ترتیب از آن مقطع کارشناسی به تعداد ۱۶۵ (۵۷/۸۹ درصد) و ۱۶۳ (۵۷/۶۰ درصد) نفر و مقطع کاردانی به تعداد ۹۷ (۳۴/۰۴ درصد) و ۱۰۰ (۳۵/۳۴ درصد) نفر می‌باشد. همچنین، در هر دو شهر کرمانشاه و سنندج، معلمان دارای سابقه ۲۰-۳۰ سال به ترتیب با ۱۵۳ (۵۳/۶۸ درصد) و ۱۵۳ (۵۴/۰۶ درصد) نفر، دارای بالاترین سابقه

ANOVA نشان می‌دهد که سن و مقطع تحصیلی معلمان (کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا) در شهر کرمانشاه و جنسیت مدرسه (پسرانه و دخترانه) و سابقه خدمت در شهر سنندج، ارتباط معناداری با بروز خشم دارد ($P < 0/01$) (جدول ۳).

شایان ذکر است که نمودار مقایسه خشم بیرونی معلمان کرمانشاه و سنندج، نشان‌دهنده تفاوت خشم معلمان در پایه‌هایی که تدریس می‌کنند، می‌باشد (نمودار ۱).

خدمت هستند (جدول ۱).

علاوه بر این، بیشترین و کمترین میانگین خشم بیرونی معلمان کرمانشاه و سنندج به ترتیب $17/24 \pm 4/01$ (مدارس پسرانه پایه ششم)، $14/39 \pm 3/13$ (مدارس پسرانه پایه اول)، $15/48 \pm 3/08$ (مدارس دخترانه پایه چهارم) و $13/35 \pm 2/15$ (مدارس پسرانه پایه ششم) می‌باشد (جدول ۲). همچنین، تحلیل چندمتغیره با استفاده از نرم‌افزار

جدول ۱: متغیرهای دموگرافیک افراد مورد مطالعه

جنسیت مدرسه	کرمانشاه	جمع بدون تفکیک جنسیت	سنندج	جمع بدون تفکیک جنسیت	وضعیت تأهل
پسرانه	۱۲۵	۲۵۲	۱۱۷	۲۳۳	متأهل
دخترانه	۱۲۷	(۸۸/۴۲ درصد)	۱۱۶	(۸۲/۳۳ درصد)	
پسرانه	۱۸	۳۳	۲۲	۵۰	مجرد
دخترانه	۱۵	(۱۱/۵۸ درصد)	۲۸	(۱۷/۶۷ درصد)	
پسرانه	۴۱	۹۷	۵۰	۱۰۰	کاردانی
دخترانه	۵۶	(۳۴/۰۴ درصد)	۵۰	(۳۵/۳۴ درصد)	
پسرانه	۸۸	۱۶۵	۸۲	۱۶۳	کارشناسی
دخترانه	۷۷	(۵۷/۸۹ درصد)	۸۱	(۵۷/۶۰ درصد)	
پسرانه	۱۴	۲۳	۷	۲۰	کارشناسی ارشد
دخترانه	۹	(۸/۰۷ درصد)	۱۳	(۷/۰۶ درصد)	
پسرانه	۳۵	۵۲	۳۰	۵۰	کمتر از ۱۰
دخترانه	۱۷	(۱۸/۲۵ درصد)	۲۰	(۱۷/۶۷ درصد)	
پسرانه	۳۷	۷۳	۲۵	۷۸	۱۰-۲۰
دخترانه	۳۶	(۲۵/۶۱ درصد)	۵۳	(۲۷/۵۶ درصد)	
پسرانه	۶۸	۱۵۳	۸۳	۱۵۳	۲۰-۳۰
دخترانه	۸۵	(۵۳/۶۸ درصد)	۷۰	(۵۴/۰۶ درصد)	
پسرانه	۳	۷	۱	۲	بیشتر از ۳۰
دخترانه	۴	(۲/۴۶ درصد)	۱	(۰/۷۱ درصد)	
جمع		۲۸۵		۲۸۳	

*سن به صورت میانگین بیان شده است.

جدول ۲: میانگین‌های بروز خشم معلمان مدارس پسرانه و دخترانه شهر کرمانشاه و سندج

بروز خشم بیرونی		جنسیت مدارس		
۱۳/۷۵±۳/۲۲	۱۴/۳۹±۳/۱۳	مدرسه پسرانه	اول	
۱۵/۲۲±۳/۹۶	۱۵/۲۱±۳/۳۸	مدرسه دخترانه		
۱۴/۹۲±۳/۳۸	۱۴/۶۴±۲/۹۷	مدرسه پسرانه	دوم	
۱۴/۶۸±۲/۶۳	۱۴/۸۵±۳/۴۳	مدرسه دخترانه		
۱۴/۵۹±۲/۷۴	۱۴/۸۹±۲/۸۵	مدرسه پسرانه	سوم	
۱۵/۲۷±۳/۹۵	۱۶/۰۵±۳/۹۹	مدرسه دخترانه		
۱۳/۶۵±۳/۶۵	۱۵/۸۳±۳/۴۰	مدرسه پسرانه	چهارم	
۱۵/۴۸±۳/۰۸	۱۶/۳۲±۲/۹۸	مدرسه دخترانه		
۱۳/۵۳±۱/۷۷	۱۶/۴۱±۳/۴۴	مدرسه پسرانه	پنجم	
۱۵/۴۸±۲/۶۲	۱۵/۱۵±۳/۷۷	مدرسه دخترانه		
۱۳/۳۵±۲/۱۵	۱۷/۲۴±۴/۰۱	مدرسه پسرانه	ششم	
۱۴/۳۳±۳/۷۹	۱۶/۲۴±۱/۹۵	مدرسه دخترانه		
۱۴/۴۱±۳/۲۴	۱۶/۸۲±۲/۸۳	مدرسه پسرانه	* ترکیبی	
۱۵/۰۵±۳/۶	۱۶/۴۴±۲/۹۶	مدرسه دخترانه		
۱۴/۰۶±۳/۰۳	۱۵/۷۴±۳/۳۵	مدرسه پسرانه	جمع کل تمام پایه‌ها	
۵۱/۰۶±۳/۳۵	۱۵/۶۹±۳/۳۲	مدرسه دخترانه		

جدول ۳: تحلیل چندمتغیره خشم در افراد مورد مطالعه

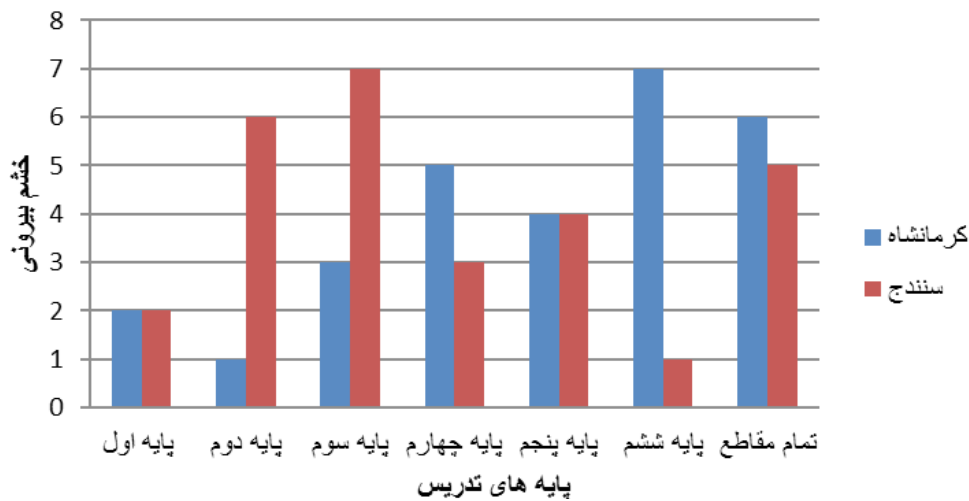
سندج			کرمانشاه			
P	wilks	df	P	wilks	df	
۰/۶۲	۰/۹۹	۱	۰/۰۲*	۰/۹۷	۱	سن
۰/۰۵*	۰/۹۷	۱	۰/۶۶	۰/۹۹	۱	جنسیت مدرسه
۰/۸۲	۰/۹۵	۱	۰/۳۶	۰/۹۹	۱	وضعیت تأهل
۰/۰۶	۰/۹۵	۲	۰/۰۵*	۰/۹۷	۲	مقطع تحصیلی
۰/۶۴	۰/۹۹	۱	۰/۴۶	۰/۹۹	۱	نوع مدرسه*
۰/۰۱*	۰/۹۵	۱	۰/۵۳	۰/۹۹	۱	سابقه خدمت

* نوع مدرسه: دولتی و غیرانتفاعی $P < ۰/۰۱$

بحث و نتیجه گیری

نتایج نشان داد که میانگین خشم بیرونی معلمان مدارس پسرانه و دخترانه شهر کرمانشاه معادل $۱۵/۷۴±۳/۳۵$ و $۱۵/۶۹±۳/۳۲$ است و میانگین خشم بیرونی معلمان مدارس

پژوهش حاضر با هدف سنجش و مقایسه میزان بروز خشم بیرونی معلمان شهرهای کرمانشاه و سندج انجام شد.

نمودار ۱: خشم بیرونی معلمان مدارس کرمانشاه و سنندج به تفکیک پایه‌های تدریس

میانگین خشم دانشجویان پسر و دختر معادل $12/53 \pm 3/34$ و $11/67 \pm 3/39$ بود که این میزان، تفاوت چشمگیری با میانگین‌های به‌دست آمده از پژوهش حاضر دارد (۳۵). یافته‌ها حاکی از آن است که از ۱۴۳ معلم مدارس پسرانه شهر کرمانشاه، ۹۶ نفر (۶۷/۱۳ درصد) از معلمان پایه‌های مختلف، خانم بودند که با بالا رفتن سابقه تدریس، میزان بروز خشم بیرونی آن‌ها افزایش یافته است. به‌نظر می‌رسد که یکی از دلایل بالا بودن خشم معلمان مدارس پسرانه، وجود معلمان خانم با سابقه تدریس بالا می‌باشد.

علاوه‌براین، ارتباط معناداری بین خشم و جنسیت مدارس شهر سنندج مشاهده شد که این یافته با نظریه Hilgard که بیان می‌کند تفاوت معناداری بین زنان و مردان در هیجان خشم وجود دارد، همسو می‌باشد (۳۵)؛ اما با مطالعات Archer و زاهدی که نشان دادند شدت خشم و فراوانی بروز آن، تفاوت معناداری بین دو جنس ندارد، مغایرت دارد (۳۶، ۳۷). به‌نظر می‌رسد که لازم است پژوهش‌های آینده، متغیرهای متفاوتی را که بر میزان خشم در هر دو جنس تأثیر می‌گذارند، مورد بررسی قرار دهند.

پژوهش انجام‌شده در شهر سنندج نشان داد که تدریس

پسرانه و دخترانه شهر سنندج برابر با $14/06 \pm 3/03$ و $15/06 \pm 3/35$ می‌باشد. بر مبنای یافته‌ها دریافت می‌شود که خشم بیرونی معلمان مدارس پسرانه و دخترانه شهر کرمانشاه، میانگین‌های بالاتری را نسبت به شهر سنندج داشته‌اند. همچنین، مقایسه نتایج، نشان از بالا بودن میزان بروز خشم معلمان نسبت به دیگر اقشار جامعه دارد. با وجود اینکه آموزش‌های ضمن خدمت معلمان هر دو شهر، تحت نظر وزارت آموزش و پرورش کشور بوده و دستورالعمل‌های یکسانی را دریافت می‌کنند؛ اما به‌نظر می‌رسد که با وجود ایجاد تغییرات عمیق فرهنگی و تغییر در شیوه‌های زندگی، بسیاری از افراد در رویارویی با مسائل زندگی، فاقد توانایی‌های لازم و اساسی هستند و همین امر آن‌ها را در مواجهه با مسائل و مشکلات زندگی روزمره و مقتضیات آن، آسیب‌پذیرتر کرده است (۳۱). علاوه‌براین، نوع محیط‌هایی که زندگی در آن‌ها جریان دارد، بر فعالیت‌های انسان تأثیر می‌گذارد (۳۲). تناقض بین نتایج می‌تواند بازتابی از تفاوت‌های فرهنگی بین دو جامعه باشد (۳۳). فرسودگی شغلی نیز یکی از عواملی است که بر بروز هیجان خشم تأثیر دارد (۳۴). در این ارتباط، پژوهش بشارت و همکاران در سال ۲۰۰۸ نشان داد که

در مدارس پسرانه و دخترانه، بر بروز خشم تأثیری ندارد. این نتایج با یافته‌های پژوهش Atkinson و همکاران (که نظریه Hilgard را تأیید می‌کند)، سازگار می‌باشد (۳۶). همچنین، مطالعات Archer در سال ۲۰۰۴ نشان داد که میزان خشم بین دو جنس، تفاوت معناداری ندارد که این یافته با نتایج پژوهش حاضر در تضاد می‌باشد (۳۷). در این ارتباط، لازم است که در پژوهش‌های آینده، متغیرهای بیشتری که بر میزان خشم تأثیر می‌گذارند، مورد بررسی قرار گیرند.

علاوه بر این، نتایج بیانگر آن است که سابقه خدمت، با خشم معلمان شهر سنندج ارتباط معناداری دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهش Damavandi و همکاران در سال ۲۰۱۳ که معتقد بود سابقه خدمت، ارتباط معناداری با توانمندی شغلی ندارد و توانمندی مدیریت خشم با سابقه خدمت، بی‌ارتباط است و نیز با پژوهش Norbakhsh (۲۰۰۵) که بیانگر عدم ارتباط سابقه خدمت با خشم معلمان بود، در تضاد می‌باشد (۳۸).

همچنین، سن معلمان شهر کرمانشاه، ارتباط معناداری را با بروز خشم نشان داد و میزان بروز خشم در سنین مختلف، متفاوت بود که این یافته با نتایج پژوهش‌های Sadock و همکاران در سال ۲۰۰۳ و Abderhalden در سال ۲۰۰۲ همخوانی دارد (۳۹،۴۰).

نتایج نشان از بالابودن میزان خشم در معلمان هر دو

شهر نسبت به اکثر میانگین‌های خشم در دیگر اقشار جامعه در سال‌های گذشته دارد. همچنین، معلمان شهر کرمانشاه در مقایسه با معلمان شهر سنندج، میانگین خشم بیشتری داشته‌اند. با توجه به اینکه معلمان تأثیر به‌سزایی در آموزش و تربیت کودکان دارند، نیاز است که این موضوع پراهمیت مورد توجه کارکنان سازمان آموزش و پرورش قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی کردستان که هزینه‌های مالی این پژوهش را تأمین نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

حمایت مالی

مطالعه حاضر با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی کردستان انجام شده است.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش با رعایت کامل اصول اخلاقی و با رضایت شرکت‌کنندگان صورت گرفته است.

تضاد منافع

در مطالعه حاضر هیچ‌گونه تضادی در منافع مشاهده نشد.

References

1. Norbakhsh M, Mirnaderi A. The relationship between organizational climate and job satisfaction among physical education teachers in the high school of Ahvaz city. Olympic 2005; 13(1):7-18 (Persian).
2. Sarkarani MR. Iran and Japan comparative study of teacher training. J Psychol and Educ Sci 1994; 1:187-206 (Persian).
3. Assor A, Kaplan H, Kanat-Maymon Y, Roth G. Directly controlling teacher behaviors as predictors of poor motivation and engagement in girls and boys: The role of anger and anxiety. Learn Instruct 2005; 15(5):397-413.
4. Sahenk SS. Characteristics of the headmasters, teachers and students in an effective school. Proc Soc Behav Sci 2010; 2(2):4298-304.
5. Azevedo FB, Wang YP, Goulart AC, Lotufo PA, Benseñor IM. Application of the Spielberger's State-Trait Anger Expression Inventory in clinical patients. Arq Neuropsiquiatr 2010; 68(2):231-4.
6. Khasi B, Yousefi F, Azadi N, Taymoori P. The relationship between personality types with trait anger at Kurdistan University of Medical Sciences. Zanko J Med Sci 2016; 16(51):45-51 (Persian).
7. Aghamahammadian Sherbaf H, Modarres Gharavi M, Karashki H. Survey the effectiveness

- of cognitive-behavioral group therapy on anger reduction in brain injured patients. *Iran J Forensic Med* 2014; 20(2):37-46 (Persian).
8. Soltani M, Sadeghi T. Emotional representation (anger and fear) in saadi's boostan book based on psychological topics. *J Stylistic Persian Poem Prose* 2012; 5(1):329-50 (Persian).
 9. Kelinkeh K, Mohammad Khany S. *Life Skills*. Tehran: Publications of Espande Honar; 2007 (Persian).
 10. Zangeneh S, Malekpour M, Abedi MR. The effect of anger management skill over aggression control of mothers who have deaf primary school students. *J Soc Psychol* 2010; 5(14):81-94 (Persian).
 11. Shokoohi Yekta M, Akbari Zardkhaneh S, Shahmohammadi KH. The effects of using problem solving and anger management package on mental health and teaching style of preschool teachers. *J Sch Psychol* 2014; 2(4):98-117 (Persian).
 12. Jakson NA. Models of response to cilent anger in music therapy. *Art Psychother* 2010; 37(1):46-55.
 13. Brackett MA, Mayer JD, Warner RM. Emotional intelligence and its relation to everyday behaviour. *Personal Individ Diff* 2004; 36(6):1387-402.
 14. Motamedi A, Amirpoor B. The effect of thinking styles on anger expression (in-out) and anger control (in-out) in university students. *Int J Behav Sci* 2012; 6(1):17-23 (Persian).
 15. Khasi B, Yousefi F, Azadi N, Taymoori P. Evaluation of trait anger elementary school teachers in Sanandaj. *Zanko J Med Sci* 2016; 17(53):31-8 (Persian).
 16. Gomez A, Gomez R. Personality traits of the behavioural approach and inhibition systems: associations with processing of emotional stimuli. *Personal Individ Diff* 2002; 32(8):1299-316.
 17. Rafienia P, Azadfallah P, Fathi-Ashtiani A, Rasoulzadeh-Tabatabaie K. The role of extraversion, neuroticism and positive and negative mood in emotional information processing. *Personal Individ Diff* 2008; 44(2):392-402 (Persian).
 18. Khasi B, Yousefi F, Taymoori P, Azadi N. Investigate frequency the type of personality (introverts and extroverts) and excitement (stability, Neurosis and psychosis) Kurdistan University of Medical Sciences student. *Zanko J Med Sci* 2016; 17(52):18-27 (Persian).
 19. Dahlen ER, Martin RC. The experience, expression, and control of anger in perceived social support. *Personal Individ Diff* 2005; 39(2):391-401.
 20. Khasi B, Yousefi F, Azadi N, Taymoori P, Kohzadi S, Bagheri S. Evaluation state anger of the boys and girls of primary school teachers Sanandaj. *Zanko J Med Sci* 2015; 16(50):47-54 (Persian).
 21. Smits DJ, Kuppens P. The realtions between anger, coping with anger and aggression, and the BIS/BAS system. *Persnal Indiv Diff* 2005; 39(4):378-9.
 22. Bruehl S, Burns JW, Chung OY, Chont M. Pain-related effects of trait anger expression: neural substrstes and the role of endogenous opioid mechanisms. *Neurosci Biobehve Rev* 2009; 33(3):475-91.
 23. Bongarda S, al'Alabsi M. Domain-specific anger expression and blood pressure in an occupational setting. *J Psychosom Res* 2005; 8(1):43-9.
 24. Ghafari F, Poorghaznein T. The relationship of severity premenstrual syndrome with anger in adolescent girl. *Iran J Obstet Gynecol Infertil* 2006; 9(1):53-60 (Persian).
 25. Gigantesco A, Del Re D, Cascavilla I. A student manual for promoting mental health among high school students. *Annali dell'Istituto superiore di sanità*. 2013;49(1):86-91.
 26. Yousefi F, Zarae A, Habibi S, Shaychahmadi S. To compare the rate of students' IQ of different courses at Kurdistan University of Medical Sciences and it's related to their academic achievement. *Shenakht J Psychol Psych* 2014; 1(1):1-9 (Persian).
 27. Zembylas M. The emotional characteristics of teaching: an ethnographic study of one teacher. *Teach Teacher Educ* 2004; 20(2):185-201.
 28. Bagheri M, Baniasadi H, Davari S. The relationship between religiosity and personality features and mental health of teachers Rodan city. *J Stud Islam Psychol* 2011;9(5):7-32 (Persian).
 29. Khodayarifard M, Gholamali Lavasan M, Akbari Zardkhaneh S, Liaghat S. Psychometric properties of spielberger's state-trait anger expression inventory-2 among of Iranian students. *J Rehabil* 2010; 11(1):47-56 (Persian).
 30. Sinclair JS. Exploration of state and trait anger, anger expression, and perfectionism in collegiate springboard divers. [Master Thesis]. Georgia, US: Georgia Southern University; 2005. P. 90.
 31. Dyanjelis B. *Mysteries about in women*. Tehran: Nashr Noandish; 2004. P. 124.
 32. Motlagh M, Jafari Golnasaei N. Review the phenomenon of globalization at the realm of education at the age of Information. *Strateg Stud Global J* 2010; 1(1):109-24 (Persian).

33. Spielberger CD. Staxi-2: state-trait anger expression inventory-2; professional manual. New York: PAR, Psychological Assessment Resources; 1999.
34. Ghadimi MM, Hoseini TF. Prevalence of burnout syndrome and its relationship with gender, education level, job classification, and geographical location among teachers and employees of the education organization. *Psychol Res* 2006; 9(1-2):56-73 (Persian).
35. Besharat MA, Hoseini SA, Mohamad Mehr R, Azizi K. Reliability, validity and factor analysis of the anger rumination scale. *J Res Educ Sys* 2008; 2(5):9-23 (Persian).
36. Atkinson RL, Hilgard ER. Atkinson psychology and Hilgard. 15th ed. New York: Harcourt; 2013.
37. Archer J. Sex differences in aggression in real-world settings: a meta-analytic review. *Rev General Psychol* 2004; 8(4):291-322.
38. Damavandi ME, Elzami E. Examine the relationship between in-service training , work experience and educational empowerment of women teachers. *J Technol Edu* 2013; 7(3):229-38 (Persian).
39. Sadock VA. Kaplan & Sadock's synopsis of psychiatry: behavioral sciences/clinical psychiatry. 9th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2003.
40. Abderhalden C, Needham I, Friedli TK, Poelmans J, Dassen T. Perception of aggression among psychiatric nurses in Switzerland. *Acta Psychiatr Scand* 2002; 106(s412):110-7.